לז ע"א–ע"ב. ברכתו של האורז

רב ושמואל: **כל שהוא** מחמשת המינין מברכיו עליו "בורא מיני מזונות"

דווקא חמשת המינין ברכתן "מזונות", אבל אורז ודוחן ברכתן "שהכל"

ברייתא 1

הביאו לפניו פת אורז ופת דוחן - מברך עליו תחילה וסוף **כמעשה קדירה**

מברכים על אורז, כמעשה קדרה "בורא מיני מזונות"?

ברייתא 2

[בקדרה] בתחילה מברך עליו "בורא מיני מזונות", ולבסוף מברך עליו "ברכה אחת מעין שלוש".

הברייתא התכוונה "כ" (כ"ף הדמיון) מעשה קדירה - אורז דומה למיני דגן בכך שלא מברכים עליו "המוציא"; ולא דומה למיני דגן בברכה, שמברכים על דגן "מזונות" ועל אורז "שהכל".

ברייתא 3

אלו הן מעשה קדירה: חילקא, טרגיס, סולת, זריז, וערסן **ואורז**.

אורז דינו ממש כ"קדירה" בכל הדינים, ומברכים עליו "מזונות" (וקשה לדעת רב ושמואל)?

ברייתא 4

רבי יוחנן בן נורי אומר: אורז מין דגן הוא, וחייבין על חימוצו (אורז שהחמיץ בפסח) כרת, ואדם (שהכין מצה מאורז) יוצא בו ידי חובתו בפסח, אבל רבנן **לא**.

ברייתא 3 היא כדעת רבי יוחנן בן נורי (מברייתא 4) שסובר שאורז מין דגן, אבל רב ושמואל סוברים כדעת רבנן (מברייתא 4) שאורז אינו דגן וברכתו "שהכל".

ברייתא 5

- כוסס חיטה - "בורא פרי האדמה".
- מהחיטה אפה לחם, ובישל במים, אם פרוסות הלחם קיימות - "המוציא".
- הפרוסות נימוחו בבישול - "מזונות".
- כוסס אורז - "בורא פרי האדמה".
- מהאורז אפה לחם, ובישל במים, אע"פ שהפרוסות קיימות - "**מזונות**" ו"**מעין שלוש**".

אם ברייתא 5 היא כדעת רבי יוחנן בן נורי - ברכת לחם אורז הייתה "המוציא" (שלשיטתו אורז הינו דגן, ודינו כשאר דגנים שאופה מהם לחם), אלא מוכרח שהברייתא אליבא דרבנן - משמע שלרבנן ברכת פת אורז "בורא מיני מזונות"?

תיובתא דרב ושמואל (שסוברים שרק בחמשת מיני דגן מברכים "מזונות"), שהרי מצינו לדעת רבנן שברכת אורז "מזונות" - תיובתא.

ברייתא 6

[באורז מברך] לבסוף ולא כלום (לא מברך "מעין שלוש", אלא "בורא נפשות")

כיצד לרבנן (בברייתא 5) מברך על אורז "מעין שלוש", והרי מצינו בברייתא (6) שמברכים "בורא נפשות"?

ברייתא 7

- ברכת פרי משבעת המינים, רשב"ג סובר "ברכת המזון", וחכמים "מעין שלוש". רבי עקיבא נהג למעשה כדעת חכמים, ש"יחיד ורבים - הלכה כרבים".
- רב יהודה בשם רשב"ג: פרי משבעת המינים/ דגן שלא עשה ממנו לחם - רשב"ג "ברכת המזון", חכמים "מעין שלוש" (לכו"ע לחם מדגן "ברכת המזון").
- פת אורז ודוחן - רשב"ג "מעין שלוש", חכמים "בורא נפשות".

רב ששת: ברייתא 5 היא כשיטת רשב"ג שסובר שעל אורז מברכים "מעין שלוש", וברייתא 6 היא כשיטת רבנן שסוברים שעל אורז מברכים "נפשות".

כיצד אפשר להעמיד שברייתא 5 היא דעת רשב"ג? הרי לרשב"ג (ברייתא 7 דין 2) על דייסא (חיטים כתושות) סובר שמברכים "ברכת המזון" - כ"ש על פת שנימוחה יברך "ברכת המזון"! ובברייתא 5 (דין 3) מצינו שנפסק "מעין שלוש" (לכן בהכרח ברייתא 5 איננה כרשב"ג)

ברייתא 5 היא כשיטת רבנן (ברכתו "מזונות"), וברייתא 6 היא כשיטת רבנן (ברכתו "בורא נפשות") - קשה מרבנן על רבנן?

ברייתא 5 היא כשיטת רבנן ותתקן את הברייתא בסופה, במקום "מעין שלוש" תתקן ל"ולבסוף אינו מברך עליו ולא כלום" (אלא "בורא נפשות", תואם לברייתות 6+7. רק סופה של הברייתא תוקנה מכאן שמברכים על אורז בתחילה "מזונות". ממילא דעתם של רב ושמואל נדחתה, שהרי גם על אורז מברכים "מזונות")